

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Ігор ЛИМАН

20 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Історія України

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 024 Хореографія

Освітня програма Хореографія

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Факультет Соціально-гуманітарний
(назва факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 024 Хореографія, освітньої програми «Хореографія».

Розробники:

Марина АНТОЩАК, доцентка кафедри історії та філософії, кандидатка історичних наук, доцентка

Вікторія КОНСТАНТИНОВА, професорка кафедри історії та філософії, докторка історичних наук, професорка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії та філософії 20 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ігор ЛИМАН)

Гарант освітньо-професійної

програми

(підпис)

(Олена МАРТИНЕНКО)

© БДПУ, 2024 рік

© Антощак М.М., 2024 рік

© Константинова В. М., 2024 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво	обов'язкова навчальна дисципліна	
	Спеціальність: 024 Хореографія		
Модулів – 6	Освітня програма: «Хореографія»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90 год.		1-й	1-й
Мова навчання: українська		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.; самостійної роботи студента – 4 год.	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33%/67%

для заочної форми навчання – 9%/91%

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є опанування історичними знаннями, закономірностями історичного розвитку, ознайомлення з новими підходами до історичної освіти в умовах багатокультурного середовища; актуалізація, систематизація та поглиблення історичних знань.

Основними завданнями вивчення дисципліни є

- 1) навчання способам добору матеріалу для аналізу історії на засадах принципу полікультурності, аксіологічності, послідовності;
- 2) набуття знань методів і прийомів ефективного спілкування, уміння створювати позитивний емоційний клімат;
- 3) формування вміння простежувати, діагностувати процес історичного розвитку, побудований на засадах полікультурності;
- 4) використання історичних процесів у сучасному житті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати**:

- 1) хронологію історичних подій;
- 2) закономірності історичного розвитку;
- 3) причинно-наслідкові зв'язки історичних явищ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:

- 1) правильно оперувати термінами та поняттями;
- 2) ефективно застосовувати набутті знання у житті;
- 3) мати власну позицію щодо наслідків історичних подій;
- 4) бути патріотом української держави.

Основні програмні компетентності і результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми: **ІК**. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів хореографічного мистецтва і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

№ з/п	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1.	загальні	ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПР 01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.

	<p>ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	<p>ПР 02. Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.</p>
	<p>ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p>	<p>ПР 03. Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.</p>

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Історія України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.

Змістовий модуль 1. Українські землі до XIV ст.

Тема 1. Найдавніші землероби та скотарі на території України. Давні слов'яни. Історія як наука. Періодизація історії України. Історичні джерела. Зародження людської цивілізації на території України. Первісні люди. Духовне життя первісного суспільства. Неолітична революція. Трипільська культура. Перші етнічні утворення на території України. Кочові племена Північного Причорномор'я: киммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Східні слов'яни на території сучасної України. Венеди, анти, склавини. Племінні союзи слов'ян. Духовне життя слов'ян.

Тема 2. Княжа Русь-Україна. Теорії походження Київської Русі. Походження та поширення етнонімів «Русь», «Україна». Основні етапи розвитку Київської держави. Реформи князів Ольги, Володимира, Ярослава. Економічний розвиток держави. Прийняття християнства. «Руська правда». Розвиток внутрішньої та зовнішньої торгівлі. Суспільно-політичний лад в державі. Причини та наслідки феодальної роздробленості держави. Культура Київської Русі. Галицько-Волинське князівство. Особливості економічного життя й соціального побуту Галичини та Волині. Данило Галицький. Особливості культурного розвитку Галицько-Волинського князівства. Причини та наслідки загибелі Галицько-Волинської держави.

Змістовий модуль 2. Українські землі у XV – XVIII ст.

Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн. Українські землі під владою Великого князівства Литовського. Кревська унія 1385 р. Люблінська унія 1569 р. та утворення єдиної литовсько-польської держави – Річ Посполита. Берестейська унія 1596 р. та утворення уніатської церкви. Особливості розвитку українських земель під владою Речі Посполитої. Розвиток міст та магдебурзьке

право. Соціально-економічне положення на українських землях під владою Речі Посполитої.

Тема 4. Україна у XVII – XVIII ст. Передумови виникнення козацтва. Дике поле. Причини виникнення та формування українського козацтва. Дмитро Байда Вишневецький. Звичаї та побут. Устрій та органи управління Запорозької Січі. Реєстрове козацтво. Причини та перебіг селянсько-козацьких повстань XVI – першої половини XVII ст., їх мета та особливості. Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний. Національно-визвольна боротьба українського народу середини XVII ст.: причини, характер, рушійні сили, основні подій, наслідки. Внутрішня і зовнішня політика держави Богдана Хмельницького. Українсько-московський договір 1654 р. Руїна: причини, сутність, наслідки. Іван Виговський. Гадяцький договір. Політика Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Самойловича. Наступ Московії на автономні права України. Іван Мазепа. Північна війна та Полтавська битва. Конституція Пилипа Орлика. Ліквідація автономії Гетьманщини та Запорізької Січі. Утворення Слобожанщини. Нова Січ. Кирило Розумовський. Остаточна ліквідація Гетьманщини та Січі.

Модуль 2. Україна у XIX – на початку XX ст.

Змістовий модуль 3. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій

Тема 5. Інкorporація українських земель до складу Російської та Австрійської імперій. Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний устрій. Особливості соціальної структури Наддніпрянщини. Російсько-турецькі війни та українські землі. Війна з Наполеоном. Економічний розвиток Наддніпрянщини в першій половині XIX ст. Початок національного відродження. Основні напрямки визвольного руху в суспільно-політичному житті. Масонство в Україні. Декабристи і українські землі. Кирило-Мефодіївське братство. Політика російського царизму в Наддніпрянщині. Особливості розвитку західноукраїнських земель в першій половині XIX ст., що перебували під владою Австрійської імперії. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Революція 1848-49 рр. Головна руська рада.

Тема 6. Національно-визвольний рух у XIX – на початку XX ст. Селянська реформа 1861 р. Реформи 60-70 рр. XIX ст. Промисловий переворот. Громади. Хлопомани. Видання Валуєвського циркуляру та Емського указу. Братство тарасівців. Економічне становище на Західноукраїнських землях: розвиток ринкових відносин. Трудова еміграція. Український рух в 60-90 рр.: москвофіли, старорусини, народовці, радикали. Виникнення перших політичних партій. Особливості економічного розвитку Наддніпрянської України на початку XX ст. Монополістичні об'єднання. Політизація національного українського руху. Політичні партії Наддніпрянщини. «Самостійна Україна». Україна напередодні та в роки першої російської революції 1905 – 1907 рр. Реформи П.Столипіна. Національна політика російського царизму в 1907 – 1914 рр. Західноукраїнські землі на початку XX ст. у складі Австро-Угорської імперії. Україна в Першій світовій війні. Українські землі в планах воюючих сторін. Бойові дії. Українські січові стрільці.

Змістовий модуль 4. Українська революція та процеси державотворення

Тема 7. Українська революція. Українська революція 1917-1918 рр. Причини та передумови. Центральна Рада. М.Грушевський. Чотири універсали. Гетьманат П.Скоропадського. ЗУНР. Директорія УНР. Акт злуки УНР та ЗУНР. С.Петлюра. Н.Махно. Політика радянської влади в Україні у 1919 – 1920 рр. УСРР. «Воєнний комунізм». Завершення національно-демократичної революції.

Тема 8. Моделі української державності 1917-1922 рр. УНР. ЗУНР. УСРР. УРСР. Україна на тлі утворення СРСР. НЕП. Національна політика в 20-ті рр. Українізація. Становлення адміністративно-командної системи. Індустріалізація. Урбанізація українського населення у роки сталінської індустріалізації. Колективізація та Голодомор

1932-1933 рр. Сталінські репресії 30-х рр. Розстріляне відродження. Становлення української радянської культури у 20-30 роках.

Модуль 3. Новітня історія України

Змістовий модуль 5. Україна у складі СРСР

Тема 9. Українська РСР у 20-50-ті роки ХХ ст. Конституція 1937 р. Західноукраїнські землі у складі іноземних держав. Карпатська Україна та її окупація угорськими військами. Пакт Молотова-Ріббентропа. Приєднання Західної України до УСРР у складі СРСР. План «Барбаросса». Наступ нацистських військ у 1941-1942 рр. Поділ українських земель Німеччиною та її союзниками. План «Ост» та його реалізація. Комуністичний Рух опору. Діяльність ОУН і УПА. Голокост та етнічні чистки на українських землях. Проблема колаборації. Наступ радянських військ у 1942-1944 роках. Визволення українських земель. Депортація кримських татар та інших народів. Баланс втрат населення та економіки в роки II світової війни.

Тема 10. Українська РСР у 60-80-х рр. ХХ ст. Повоєнна відбудова. Десталінізація. Приєднання Криму до УРСР. Україна в роки «застою». Дисидентський рух. Конституція 1978 р. Перебудова і Україна. Гласність. Виникнення Народного Руху. Становлення багатопартійності. Аварія на ЧАЕС. Декларація про державний суверенітет. Спроба державного перевороту в серпні 1991 р. Розпад СРСР.

Змістовий модуль 6. Новітня історія сучасної України

Тема 11. Державотворчі процеси в Україні в 1991-2000-х рр. Проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 р. та вибори Президента України. Міжнародне визнання Української держави. Остаточний демонтаж СРСР. Угода про Співдружність незалежних держав (СНД). Закон «Про громадянство України». Затвердження державної символіки. Формування Збройних сил і Військово-морського флоту, Національної гвардії, Служби безпеки, Митної служби. Запровадження національної грошової одиниці та інших інститутів державності. «Декларація прав національностей України». Кримська автономія. Вибори до Верховної Ради та Президента України (1994 р.). Виборчі перегони 1998–1999 рр. «Реформи заради добробуту» прем'єр-міністра Віктора Ющенка. Початок економічної стабілізації. Політична криза 2000–2001 рр. «Касетний скандал». «Україна без Кучми». Парламентські вибори 2002 р. Українська Помаранчева революція, її причини, соціальна база. Вибори Президента України 2010 р. Їх результати та наслідки.

Тема 12. Україна в сучасну добу. Події кінця 2013-початку 2014 рр: основні проблеми та перспективи. Революція Гідності. Вибори 2014 р. Досягнення та протиріччя. Події на Сході держави. Україна у міжнародній політиці. Реформи в державі. Україна на сучасному етапі.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ляб.	інд.	с.р.		л	п	ляб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Історія України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.												
Змістовий модуль 1. Українські землі до XIV ст.												
Тема 1. Найдавніші	7	2				5	7	2				5

землероби та скотарі. Давні слов'яни.												
Тема 2. Княжа Русь-Україна.	8		2			6	8					8
Змістовий модуль 2. Українські землі у XV – XVIII ст.												
Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн.	7	2				5	7					7
Тема 4. Україна у XVII – XVIII ст.	8		2			6	8					8
Разом за модулем 1	30	4	4			22	30	2				28
Модуль 2. Україна у XIX – на початку XX ст.												
Змістовий модуль 3. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій												
Тема 5. Інкорпорація українських земель до складу Російської та Австрійської імперій.	8	2				6	8	2				6
Тема 6. Національно-визвольний рух у XIX – на початку XX ст.	7		2			5	7					7

Змістовий модуль 4. Українська революція та процеси державотворення											
Тема 7. Українська революція.	7		2			5	8				8
Тема 8. Моделі української державності 1917-1922 рр.	8	2				6	7	2			5
Разом за модулем 2	30	4	4			22	30	4			26
Модуль 3. Новітня історія України											
Змістовий модуль 5. Україна у складі СРСР											
Тема 9. Українська РСР у 20-50-ті роки ХХ ст.	7	2	2			3	8				8
Тема 10. Українська РСР у 60-80-х рр. ХХ ст.	8	2				6	7				7
Змістовий модуль 6. Новітня історія сучасної України											
Тема 11. Державотворчі процеси в Україні в 1991-2000-х рр.	7	2	2			3	7	2			5
Тема 12. Україна в сучасну добу.	8	2	2			4	8				8
Разом за модулем 3	30	8	6			16	30	2			28
Всього	90	16	14			60	90	8			82

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Найдавніші землероби та скотарі на теренах України. Давні слов'яни.	2	2
2.	Україна у XVII – XVIII ст. Українські землі в складі ВКЛ, Польського королівства та інших держав.	2	
3.	Інкорпорація українських земель до складу Російської та Австрійської імперій.	2	
4.	Моделі української державності 1917-1922 рр.	2	2
5.	Українська РСР у 20-50-х рр. ХХ ст.	2	2
6.	Українська РСР у 60-80-х рр. ХХ ст.	2	
7.	Державотворчі процеси в Україні в 1991-2000-х рр.	2	
8.	Україна в сучасну добу.	2	2
	Всього	16	8

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Княжа Русь Україна та Галицько-Волинська Русь.	2	
2.	Українські землі у складі ВКЛ, Польщі та інших країн.	2	
3.	Україна у XVII – XVIII ст.	2	
4.	Національно-визвольний рух у XIX – на початку XX ст.	2	
5.	Українська революція.	2	
6.	Українська РСР у 20-50-х рр. XX ст.	2	
7.	Україна в сучасну добу.	2	
	Всього	14	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Найдавніші землероби та скотарі. Давні слов'яни.	5	5
2.	Київська Русь.	6	8
3.	Українські землі в складі ВКЛ, Польщі та інших країн.	5	7
4.	Україна у XVII – XVIII ст.	6	8
5.	Інкорпорація українських земель до складу Російської та Австрійської імперій.	6	6
6.	Національно-визвольний рух у XIX – на початку XX ст.	5	7
7.	Українська революція.	5	8
8.	Моделі української державності 1917-1922 рр.	6	5
9.	Українська РСР у 20-50-х рр. XX ст.	3	8
10.	Українська РСР у 60-80-х рр. XX ст.	6	7
11.	Державотворчі процеси в Україні в 1991-2000-х рр.	3	5
12.	Україна в сучасну добу.	4	8
	Всього	60	82

7. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження), практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи), аналіз, синтез, метод опори на життєвий досвід здобувачів.

- 1) За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження), практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
- 2) За основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.
- 3) За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу.
- 4) Методи стимулювання навчальної діяльності: метод навчальної дискусії; метод опори на життєвий досвід здобувачів.

8. Засоби оцінювання

Форми оцінювання: поточне оцінювання (опрацювання відповідної літератури, виконання пропонуваніх завдань, тестування). Підсумкове оцінювання (екзамен).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять. Лекційні заняття оцінюються на основі зроблених конспектів лекцій. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі усного екзамену, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час поточного контролю та підсумкового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за університетською шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 9.1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Лекційні заняття	8		
Практичні заняття	42		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Таблиця 9.2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Лекційне заняття 1	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 2	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 3		1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 4			1	1	1	1	1
Лекційне заняття 5				1	1	1	1
Лекційне заняття 6					1	1	1
Лекційне заняття 7						1	1
Лекційне заняття 8							1
Всього	2	3	4	5	6	7	8
Практичне заняття 1	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 2	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 3	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 4	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 5	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 6	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 7	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Всього	15	22	25	27	33	38	42
Разом максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50

Таблиця 9.3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 3	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 9.4. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

10. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни.

11. Рекомендована література

Основна

1. Бойко О. Яневський Д. 30 років незалежності України: у 2-х томах. Том 1. До 18 серпня 1991 року. Київ, Фоліо, 2021. 448 с.
2. Бойко О. Яневський Д. 30 років незалежності України: у 2-х томах. Том 2. Від 18 серпня 1991 р. до 31 грудня 1991 року. Київ, Фоліо, 2021. 432 с.
3. Гарін А., Кігіцар І., Кондратенко О. Історія України. Київ, вид-во Центр навчальної літератури, 2017. 240 с.
4. Грицак Я. Подолати минуле. Глобальна історія України. Київ, Портал, 2021. 432 с.
5. Качкан В., Левандовський В., Величко О. Історія України. Київ: Медицина, 2018. – 360 с.
6. Костів К. Книги буття українського народу. Вид-во Центр навчальної літератури, 2020 – 190 с.
7. Лаврецький Р. Історія України XIX-XXI століть. Вид-во Знання, 2017. 375 с.
8. Наш Г. Історія українського народу. Вид-во Центр навчальної літератури, 2021. 250 с.
9. Турченко Ф, Турченко Г. Каганов Ю. Історія України (1914–1945). Вид-во Гельветика, 2021. 368 с.

Додаткова

1. Бажан О., Мицик Ю. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. Вид-во Кліо, 2020. 288 с.
2. Белебега І. Національна Україна. Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
3. Боряк Г., Таїрова-Яковлева Т. Самійло Величко. «Літопис». Київ, вид-во Кліо, 2020. 1016 с.
4. Білінський В. Україна-Русь. Книга перша. Споконвічна земля. Вид-во Богдан, 2015. 384 с.
5. Білінський В. Україна-Русь. Книга друга. Князі галицькі-острозькі. Вид-во Богдан, 2016. 376 с.
6. Білінський В. Україна-Русь. Книга третя. Українська звитяга. Вид-во Богдан, 2016. 408 с.

7. Галамай С. Боротьба за визволення України 1929-1989. Вид-во Центр навчальної літератури, 2020. 342 с.
8. Дзира Я. Літопис Самовидця. Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.
9. Зеркаль С. Руїна козацько-селянської України в 1648-1764-1802 роках. Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 248 с.
10. Ільєнко І. В пазурах у двоглавого. Українство під царським гнітом (1654-1917). Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.
11. Ільєнко І. У жорнах репресій. Вид-во Центр навчальної літератури, 2021. 400 с.
12. Історія Української Держави. Гетьманат Ранньомодерної доби. Під редакцією Валерій Смолій. Видавництво Арій, 2018. 720 с.
13. Історія України, написана у V ст. до нашої ери Геродотом. Видавництво: ФОП Стебеляк, 2019. 144 с.
14. Касименко О. Російсько-українські взаємовідносини 1648 - початку 1651 р. Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 432 с.
15. Касьянов Г. Незгодні. Українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. Вид-во Кліо Мова, 2019. 272 с.
16. Кісь О. Українки в ГУЛАГУ: вижити значить перемогти: монографія. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2017. 288 с., бібл., іл.
17. Коваль Р. Жінки у визвольній війні. Історії, біографії, спогади. 1917-1930 рр. Вид-во Марко Мельник, 2020. 432 с.
18. Коваль Р. Донбас. Радість і біль 2014-2020. Вид-во Марко Мельник, 2020. 184 с.
19. Кралюк П. Острозький культурний центр та становлення Києво-Могилянської академії. Вид-во КНТ, 2017. 240 с.
20. Кралюк П. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Вид-во Фоліо 2020. 432 с.
21. Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 86 с.
22. Недяк В. Україна - Козацька Держава. Видавництво Еліт Бук, 2016. 1216 с.
23. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 142 с.
24. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Видавництво: Клуб Сімейного Дозвілля. 512 с.
25. Полонська-Василенко Н. Історія України (у 2-х томах). – Київ: Либідь, 2017. 1280 с.
26. Прокоп М. Україна і українська політика Москви. Вид-во Ярославів Вал, 2020. 216 с.
27. Роман Шухевич у громадсько-політичному житті Західної України 1920-1939 рр. Спогади, документи, світлина. Укладач Андрій Сова. Вид-во Априорі, 2019. 816 с.
28. Сорока Ю. 100 важливих подій історії України. Вид-во Фоліо, 2019. 208 с.
29. Стецько Я. 30 червня 1941. Проголошення відновлення державності України. Вид-во Посвіт, 2019. 484 с.
30. Чорний Г. Хто ми є, українці? Вид-во Ярославів Вал, 2020. 224 с.
31. Чухліб Т. Українське козацтво. Золоті сторінки історії. Київ: Кристал Бук, 2015. 398 с.
32. Чухліб Т. Ідеальна держава в Україні? Козацький проект 1710 року. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 103 с.
33. Чухліб Т., Бачинська О. Козацька Україна. Після зруйнування Запорозької Січі (1775-1905). Вид-во Арій, 2021. 352 с.
34. Шерер Жан-Бенуа Літопис України або Історія козаків-запорожців та козаків України. Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 302 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library (дата звернення 10.08.2020)
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення 10.08.2020)
3. URL: <http://www.history.org.ua/>
4. URL: <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal>
5. URL: <http://www.encyclopedia.com/>
6. URL: <http://www.historians.in.ua/>